

Kronika

Slavističnega društva Slovenije

<http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html>

Izdaja Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana

List za člane društva

Ur. Matjaž Zaplotnik
(matjaz.zaplotnik@siol.net)

Ljubljana, 1. septembra 2008

Letnik 12, št. 82–83

◀ Dvojna številka (julij–oktober 2008) s prilogo o kongresu v Celovcu ▶

<http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika82.doc>

<http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika82.pdf>

ISSN 1854-1216 (tisk); ISSN 1854-1224 (e-verzija)

Člani Slavističnega društva Slovenije prejema glasilo brezplačno.
Izdelek se ne prodaja. Naklada te številke je 1100 izvodov.

Spoštovane članice in člani Slavističnega društva Slovenije,

mnogi izmed vas ste skupaj s prejšnjo številko društvene *Kronike* prejeli tudi položnico za plačilo **članarine za leto 2008**. Prosimo vas, da pri podaljševanju članstva v Slavističnem društvu Slovenije upoštevate naslednja navodila:

- Na položnico napišite svoje podatke. Če bo članarino namesto vas plačal kdo drug, naj na plačilni nalog kljub temu napiše vaše ime. To je potrebno zaradi identifikacije nakazil.
- Shranite potrdilo o plačani članarini.
- Če nameravate izkoristiti ugodnosti, ki vam jih članstvo ponuja (večina jih je naštetih v *Kroniki*, in sicer na strani s prijavnico), poravnajte članarino **čim prej**, kajti le tako si boste brez težav zagotovili ugodnosti, ki vam pripadajo s članstvom. Članarine **nikar** ne nakažite samo kakšen dan ali dva pred prireditvijo, na kateri si želite zagotoviti nižjo kotizacijo. S tem boste sebi in našemu računovodstvu prihranili veliko dela.
- **Obvestilo članom pokrajinskih društev:** Članarino lahko poravnate **ali** svojemu pokrajinskemu društvu **ali** prek položnice neposredno Slavističnemu društvu Slovenije. Članarine ne poravnajte dvakrat, saj za to ni nobene potrebe; člani pokrajinskih slavističnih društev so obenem tudi že člani osrednjega slavističnega društva. — Imate članarino pri pokrajinskem društvu že plačano, pa ste kljub temu poleti prejeli položnico od Slavističnega društva Slovenije? Prosimo, da nam to sporočite (kontakti so na strani s prijavnico), kajti podatek o vašem plačilu pokrajinskemu društvu očitno še ni prispel do nas. Položnica je v tem primeru brezpredmetna.

Zveza društev Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana

V spomin

Stanko Šimenc (1934—2008)

V juliju 2008 je umrl mag. Stanko Šimenc, profesor slovenskega jezika, velik poznavalec slovenskega filma, večletni pedagoški svetovalec na Zavod RS za šolstvo in urednik *Šolskih razgledov*. Citiram nekaj misli o Stanku Šimencu, ki jih je leta 2004 – ob Šimenčevi sedemdesetletnici – v reviji *Jezik in slovstvo* objavil Gregor Kocijan:

Stanko Šimenc je svojo ustvarjalnost usmerjal na tri področja, vsa tri tesno povezana s slovenskim jezikom in književnostjo, a ne le slovensko. Prvič, šolska pragmatičnost (srednja šola tehnične usmeritve) ga je nehote silila, da se je loteval t. i. funkcionalnega opismenjevanja; drugič, vse življenje ga je privlačil film, posebej v najtesnejši zvezi s slovenskim leposlovjem; in tretjič, razgledanost po južnoslovanskih literaturah, delo z mladimi in smisel za prenašanje znanja na mladi rod so botrovali, da je bil vabljen k sestavljanju osnovnošolskih in srednješolskih beril. /.../ V letu 2000 se je upokojil in leto pozneje prejel nagrado Republike Slovenije na področju šolstva. Ne glede na to, kakšne službene dolžnosti je opravljal, je skušal biti pri vsakem delu z vsem srcem, zavzet, skrben, natančen in pri tem nikoli ni mogel iz svoje »slavistične kože«: matični stroki je dajal prednost, nenehno študiral in spremljal stvari, ki so ga zanimale, pisal in objavljaj.

/.../

V letih 1987–1996 je njegov priročnik Pisno sporočanje za vsakdanjo rabo izšel petkrat. Poglavitne odlike priročnika so sistematičnost, didaktična primernost in strokovna neoporečnost. Šimenc se uvršča med tiste redke slovenske pedagoge, ki so na tem področju orali ledino. Njegov priročnik je trdna podlaga za vse, ki bodo v zvezi s funkcionalnim opismenjevanjem v prihodnje kar koli počenjali.

/.../

Zvezi med filmom in slovenskim slovstvom je posvetil svoje magistrsko delo (Prenos slovenskih klasičnih literarnih del v film), ki ga je zagovarjal leta 1979. Na tej podlagi sta nastali tudi dve samostojni publikaciji Slovensko klasično slovstvo v filmu (1979) in Slovensko slovstvo v filmu (1983). Temu so sledila še dela Karol Grossmann (1985, 1995), Vrednotenje filma (1994) in Panorama slovenskega filma (1996). Panorama je prvi poskus sintetičnega prikaza celotne zgodovine slovenskega filma. Ob ocenjevanju navedenega Šimenčevega opusa je treba poudariti, da je na eni strani poglobljeno predstavil zvezo med slovenskim leposlovjem in filmom in hkrati ljubiteljem filma – mladim in odraslim – ponudil védenje o tem umetnostnem fenomenu, ki naj bi jih usmerjalo v razumevanje filma in njegovo vrednotenje. In še na nekaj ne smemo pozabiti: vzgojno-izobraževalno področje je dobilo priročniško podlago za filmsko vzgojo na različnih izobraževalnih stopnjah. (Jezik in slovstvo XLIX/5 (sept.–okt. 2004), 89–91.)

Pogreb Stanka Šimenca je bil 18. julija 2008 na pokopališču v Kranju. — **Matjaž Zaplotnik**

Društvena obvestila

Zapisnik redne seje Upravnega odbora Zveze društev SDS 20. junija 2008

Seja je bila v petek, 20. junija 2008, ob 16. uri v predavalnici 426 Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Navzoči člani UO in povabljeni: Miran Košuta (predsednik), Milena Mileva Blažič (tajnica), Matjaž Zaplotnik, Irena Novak Popov, Marija S. Leskovar, Danica Rangus, Bojana Verdinek, Peter Svetina, France Novak, Blanka Bošnjak, Urška Jarnovič, Boštjan Debelak, Jerca Vogel, Vida Udovič Medved, Mojca Nidorfer Šiškovič, Petra Jordan, Andrejka Šušmelj, Vera Granfol, Janja Urbas, Andreja Žele, Alenka Šivic Dular, Saša Cuzak. Opravičili so se: Lojzka Bratuž, Miran Hladnik, Zoltan Jan, Alenka Prebičnik Šešelj, Boža Krakar Vogel, Miha Vrbinc, Zinka Zorko.

Dnevni red:

1. predsedniško poročilo;
2. informacija o Kongresu v Celovcu in pripravah na Občni zbor SDS;
3. predlog novega predsedniškega in tajniškega mandata;
4. predlogi za častno članstvo SDS;
5. delovanje pokrajinskih društev in sekcij SDS;
6. razno.

K 1. točki: Predsednik pozdravi navzoče člane Upravnega odbora in povabljenec, našteje opravičence in predlaga odobritev na spletni strani društva objavljenega zapisnika prejšnje seje Upravnega odbora z dne 14. 12. 2007. Zapisnik je soglasno odobren.

Predsednik seznanil navzoče, da je še vedno odprto vprašanje o primernem sedežu društva, v katerem hraniti med drugim tudi obsežen društveni arhiv. Po neugodnih odgovorih različnih institucij (MOL, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, SAZU) je Košuta govoril s predsednikom Društva slovenskih pisateljev Slavkom Preglom, ki je izrazil načelno razpoložljivost za rešitev problema in dosegel meddruštvenega dogovora.

Svetlejši so tudi finančni izgledi SDS. S pomočjo knjigovodstva in požrtvovalnih urednikov Urške Jarnovič, Andreje Žele ter Matjaža Zaplotnika smo namreč uspeli izčistiti in urediti naročniške sezname *Jezika in slovstva* ter *Slavistične revije*, odpisali smo del iz prejšnjih let neizterljivih dolgov, z dodatnim pozivom pa poterjali nekatere novejšje dolžnike obeh revij in izterjali večji del dolga. Kakor določeno na decembrski seji Upravnega odbora, smo z letom 2008 povišali članarino SDS s 16 na 20 evrov. Glede odmere dela dohodnine smo pri ustreznih državnih organih dosegli, da lahko slovenski davkoplačevalci del dohodnine nakažejo tudi SDS. Konec maja smo izplačali vse dolgove, poslujemo brez bilančnega minusa, vendar razlogov za finančno evforijo ni, ker imamo pred sabo

še kopico denarno zahtevnih projektov: kongres v Celovcu, izdajo novega zbornika, redno tiskanje *SR*, *JiS-a*, *Kronike*, monografij *Slavistične knjižnice* itd.

V podcembrskem obdobju smo nadaljevali tudi z rednim društvenim delom: natisnili smo planirane številke obeh revij; razredčeno je izhajala društvena *Kronika*, nekoliko pa je po izdaji monografije Barbare Pregelj *Zgledno omledno* zastala izdajateljska dejavnost *Slavistične knjižnice* zaradi državnega nefinanciranja ostalih zbirkinih naslovov; po zaslugi Mirana Hladnika je v tem času živahno deloval spletni forum Slovlit; vložili smo vrsto prošenj na Ministrstva in ARRS za Kongres, njegov zbornik, reviji in publikacije *Slavistične knjižnice* ter prejeli nekaj deloma pozitivnih odgovorov.

Poleg rednega delovanja velja izpostaviti tudi nekatere v tem obdobju izpeljane tradicionalne ali nove pobude: 19. aprila 2008 so se v goriških Brdih uspešno zaključili letošnji *Primorski slovenistični dnevi*, ki jih je na temo »Brda v slovenskem jeziku in literaturi« priredilo SD Nova Gorica v sodelovanju s sestrskimi primorskimi slavističnimi društvi; 20. maja 2008 je Študentska sekcija SDS priredila svoj 3. etimološki večer; 29. maja 2008 se je s podelitvijo priznanj zaključil v Ljubljani *Cankarjev literarni festival*, ki ga je za SDS vodil in koordiniral mag. Klemen Lah; 11. junija 2008 se je s podelitvijo priznanj zmagovalcem v prostorih veleposlaništva Ruske Federacije v Ljubljani zaključilo Republiško srednješolsko tekmovanje iz ruskega jezika ter poznavanja ruske kulture in civilizacije, ki ga je uspešno priredila Sekcija za ruski jezik SDS; 11. maja 2008 pa je bil predsednik Miran Košuta slavnostni govornik ob odkritju kipa Primoža Trubarja v Rubijah na Goriškem.

K 2. točki: Namesto službeno zadržanega Mihe Vrbinca je letošnji celovški kongres predstavil Peter Svetina.

Kongres v Celovcu bo potekal od 2. do 4. oktobra 2008. Krajevni organizacijski odbor sestavljajo: Miha Vrbinč, Ursula Doleschal in Peter Svetina. Naslov kongresa bo *Slovenščina med kulturami*. Kot je povedal Peter Svetina, so priprave intenzivne, nastopilo bo 46 predavateljev v štirih sekcijah: Slovenski protestantizem in medkulturnost; Slovenski jezik in književnost med kulturami (medkulturnost v slovenskem jeziku in književnosti); Književnosti in jeziki manjšin (književnost in jezik v družbenem kontekstu) in Slovenščina.sms (slovenščina in novi mediji). Predavanja in predstavitve bodo prvi dan na celovški univerzi, drugi dan pa v Kulturnem domu v Pliberku. Tretji dan bo izlet po Ziljski dolini. Sodelovalo bo tudi nekaj avstrijskih slavistov. Na spletni strani društva je že objavljena prijavnica za kongres, rok prijave pa je najkasneje do 8. septembra 2008.

V četrtek, 2. oktobra 2008, bo od 15. ure dalje v Celovcu tudi Občni zbor SDS, ki bo moral med drugim imenovati novega predsednika in tajnika društva, saj se zdajšnja predsednik in tajnica odpovedujeta morebitnemu podaljšanju mandata.

K 3. točki: Predsednik je vse navzoče vprašal, koga bi predlagali za bodočega predsednika in tajnika SDS. Ker neposrednih predlogov ni bilo, je Košuta predlagal dr. Ireno Novak Popov za predsednico in Matjaža Zaplotnika za tajnika društva. Sledila je kratka predstavitev obeh kandidatov in njihovih strokovnih odlik. Upravni odbor je nato soglasno sprejel predsednikov predlog in sklenil, naj bosta na Občnem zboru med Kongresom v Celovcu izvoljena Irena Novak Popov za naslednjo predsednico in Matjaž Zaplotnik za naslednjega tajnika SDS. Irena Novak Popov in Matjaž Zaplotnik sta se zahvalila za izkazano zaupanje in obljubila, da bosta po svojih najboljših močeh opravljala bodoči zadolžitvi.

K 4. točki: Točka je bila namenjena predlogom za častno članstvo SDS. Ta čast po navadi pripada starejšim kolegom, paziti pa je treba, da ne bi prišlo do razvrednotenja priznanja s prevelikim številom imenovanj. Po teh ugotovitvah je predsednik poročal, da je letos prejel štiri predloge za podelitev častnega članstva SDS in da se sam nagiba za imenovanje samo enega častnega člana. V izčrpnih pisnih predstavitvah so Ludvik Karničar, Andrejka Šušmelj, Erika Kržišnik in Marija Leskovar predlagali, naj na jesenskem Občnem zboru SDS to priznanje prejmejo: Wolfgang Eismann, Zoltan Jan, Ada Vidovič Muha in France Žagar.

Vida Udovič Medved je v razpravi predlagala Žagarja in Eismanna za častna člana ter Marjano Hodak in Jerco Vogel za novi koordinatorici Sekcije za didaktiko. Slednji predlog je UO sprejel in za novi koordinatorici Sekcije za didaktiko SDS imenoval namesto Vide Udovič Medved Marjano Hodak ter Jerco Vogel. Glede podelitve častnega članstva pa je UO sklenil predlagati Občnemu zboru, naj za nova častna člana SDS imenuje prof. Wolfganga Eismanna in prof. Franceta Žagarja. Kandidaturi ostalih dveh predlagancev (Vidovič Muha, Jan) sta zamrznjeni in bosta imeli prednost naslednjič. Andrejka Šušmelj tej odločitvi ni nasprotovala, se je pa vzdržala tozadevnega glasovanja. Alenka Šivic Dular je ob koncu vnovič poudarila, da so vsi predlaganci izredno zaslužni in vredni častnega članstva.

K 5. točki: V polletju od decembrske seje UO je živahno zelenelo tudi delovanje pokrajinskih društev ter sekcij SDS, in to kljub rahlemu upadu članstva ter nizkim razpoložljivim finančnim sredstvom. Predsednik je zaprosil kolege pokrajinske predsednike za kratka poročila in se uvodoma zahvalil kolegici Veri Granfol, ki se v sklopu SD Prekmurje in Prlekija zavzema za to, da bo pocelovška kongresna pot SDS pristala leta 2009 v Monoštru.

Prvo poročilo o delu pokrajinskih društev je podala Andrejka Šušmelj (SD Nova Gorica). Predstavila je 19. Primorske slovenistične dneve (Brda v slovenskem jeziku in literaturi), ki so potekali 18. in 19. aprila letos. Referati bodo objavljeni v reviji *Primorska srečanja*.

Blanka Bošnjak (SD Maribor) je predstavila mednarodno znanstveno konferenco o Trubarju, ki je potekala 4. in 5. junija letos v Mariboru. Strokovno-znanstveni

program je bil razdeljen na tri dele: jezikovno-filološki, zgodovinsko-kulturni (ta dva sklopa sta bila predstavljena prvi dan) in literarnozgodovinski (drugi dan).

Danica Ranguš (SD Dolenjske in Bele krajine) je poudarila pomen praznovanja Trubarjeve obletnice, ki so jo primerno obeležili tudi v okviru tega pokrajinskega društva: 4. junija so obiskali Nuk; predstavili so narečni slovar, njihova spletna stran pa je zdaj v povojih. Letos so dolenjski in belokranjski slavisti poslali 221 tekmovalcev na tekmovanje za Cankarjevo priznanje, ki ga je priredil Zavod RS za šolstvo. Tekmovanje na regijski ravni so izpeljali, v pomoč jim je bil nov računalniški program, vendar jim prireditelji niso krili organizacijskih stroškov.

Bojana Verdinek (SD Koroška) je poročala, da bodo v jeseni izvedli seminar za učitelje osnovnih in srednjih šol na temo pravopisa, da so poskrbeli za predstavitev njihovih diplom in da šteje Prežihova ustanova trenutno 15 članov, s katerimi se dogovarjajo o predstavitvi diplomskih nalog. Povezali so se s Prežihovo ustanovo, znotraj katere načrtujejo skupne projekte – kot prvo literarni razpis za vse učence in dijake na temo Prežih.

Marija Leskovar (SD Ljubljana) je UO seznanila, da so v zadnjem šestmesečju uvedli članske izkaznice in si ogledali vrsto gledaliških predstav. Pri društvu bi potrebovali računalničarja, ki bi uredil spletno stran z ustreznimi linki, poteka pa tudi razpis za novega predsednika, ker se je sama odrekla nadaljnjemu opravljanju te funkcije. Poudarila je, da bi si morali bolj prizadevati za povečanje članstva.

Boštjan Debelak (SD Koper) je naglasil dobro sodelovanje društva s krajevnimi oblastmi, institucijami, Univerzo na Primorskem in knjigarnami, opozoril pa je tudi na kopico težav, s katerimi se soočajo koprski slavisti (pomanjkanje sedeža, preobremenjenost učiteljev ipd.). Sekcijo SDS za ruski jezik je seznanil z dejstvom, da so na obali zaznali povpraševanje po učenju slovenščine zaradi povečanega števila ukrajinskih in ruskih priseljencev. Dotaknil se je tudi vprašanja o članarini SDS za študente.

Janja Janja Urbas (Sekcija za ruski jezik) je opozorila na stanje ruščine v srednjih šolah, kjer bi si v prihodnje želeli več učenja ruščine kot drugega tujega jezika in ne zgolj kot izbirnega predmeta. Kolegica Urbas je nato predstavila delovanje sekcije, ki šteje 30 članov in je pravkar uspešno izvedla srednješolsko tekmovanje v znanju ruščine. V ta namen so kolegi rusisti pridobili predvsem sponzorstvo Društva Slovenija-Rusija, ki je 3500 evrov namenilo izvedbi tekmovanja in promociji ruščine v Sloveniji. Sredstva so bila porabljena za materialno izvedbo tekmovanja in za nagrajencem namenjeno študijsko potovanje v Moskvo.

Saša Cuzak (Študentska sekcija SDS) je na kratko predstavila v zadnjem semestru uresničene načrte. Devetega januarja so organizirali filmski večer in gledali film *Halgato*, posnet po romanu Ferija Lainščka *Namesto koga roža cveti*. Filmu je sledila debata, ki jo je usmerjala profesorica Alojzija Zupan Sosič. Organizirali so tudi tri etimološke večere: prvi je bil 18. marca, tema pa je bila poimenovanje

živali, njihov izvor, primerjava le-teh v različnih jezikovnih obdobjih, jezikih, slovarjih itd. Druga dva (22. 4. in 20. 5.) sta bila namenjena poimenovanju rastlin. Za prispevek se je Cuzakova zahvalila tudi prof. Alenki Šivic Dular. Kratko poročilo o delovanju sekcije je dosegljivo na spletni strani SDS pod zaznamkom »Organizacije: pokrajinska društva, sekcije, organi«.

Predsednik je po odstopu Aleša Bjelčeviča predlagal za koordinatorico sekcije Znanost mladini Mojco Nidorfer Šiško. Predlog je bil soglasno sprejet.

K 6. točki: Predsednik je na koncu dodal nekaj misli glede Cankarjevega tekmovanja in vprašanja prenakazovanja od Ministrstva za šolstvo prejetih tozadevnih sredstev. Od zaprosenih 29.357 evrov za izvedbo Cankarjevega tekmovanja v letu 2007 je društvo dobilo le 5.820 evrov. Vsote še ni porazdelilo med pokrajinska društva zaradi uvedene ministrske revizije.

Po temeljiti razpravi o Cankarjevem tekmovanju 2008 – iz soprirejanja katerega je bilo SDS izključeno po krivdi Ministrstva za šolstvo in Zavoda RS za šolstvo, ki sta osnovala novo delovno skupino z Igorjem Saksido na čelu, kopirala od SDS izdelano prenovljeno različico Cankarjevega tekmovanja in prisilila šolske ravnatelje ter slovenistične učitelje v izvedbo omenjenega tekmovanja – je UO sklenil, naj se po zaključku revizije in odštetju knjigovodskih stroškov preostala prejeta sredstva za izvedbo Cankarjevega tekmovanja 2007 proporcionalno porazdelijo med pokrajinska slavistična društva.

Marija Leskovar je dodala, da je gospa Škrinjar z Ministrstva za šolstvo devetletkarjem ukinila plačilo kotizacije. Milena Blažič je dodala, da se je Klemen Lah pritožil ombudsmanki, ker je Zavod RS za šolstvo spremenil prostovoljno delo učiteljev ob Cankarjevem tekmovanju v delovno obveznost.

Na koncu je bila dorečena še višina članarine SDS za študente. Slednja bo od leta 2008 dalje polovična in bo torej za študente znašala 10 evrov. Študentska sekcija bo za svoje pobude tudi dobila primeren prostor in čas v okviru bodočih kongresov SDS.

Ljubljana, 20. junij 2008

Zapisničarka: Saša Cuzak (sasa.cuzak@gmail.com)

Predsednik SDS: Miran Košuta (kosuta@units.it)

Tajnica SDS: Milena Mileva Blažič (milena.blazic@guest.arnes.si)

Ljudje

14. julija 2008 je na Filozofski fakulteti v Ljubljani svojo doktorsko disertacijo zagovarjal Peter Jurgec. Naslov disertacije: *Novejše besedje s stališča fonologije: primer slovenščine*, mentorica prof. dr. Ada Vidovič Muha, somentorica prof. dr. Vesna Mildner.

Povzetek disertacije:

Fonološki neologizmi so dveh vrst: nov(ejš)e prevzete besede in nove tvorjenke. V literaturi pogosto najdemo tezo, da so nove besede fonološko izjemne. Večina raziskav fonologije prevzetih besed išče razlago za izjemno vedenje prevzetih besed v interakciji izvornega in ciljnega jezika, neprevzeti fonologiji ciljnega jezika ali v univerzalnih težnjah. Različne skupine prevzetih besed naj bi bile v hierarhičnem odnosu, neprevzeta fonologija pa naj bi imela samo podmnožico struktur, ki jih dovoljuje fonologija prevzetih besed. Gradivo iz slovenščine potrjuje, da podmnožični odnos ni edini možni. Jeziki imajo torej lahko tudi disjunktivne odnose: različne skupine besedja (glede na prevzetost ali sicer) so med seboj neodvisne. Prevzete besede v standardni slovenščini, kakor se govori v Ljubljani (dalje: slovenščina), primerjam z neprevzetimi. Pozornost namenjam tudi fonologiji neprevzetega besedja, ki do sedaj ni bila dovolj podrobno opisana (npr. distribucija polglasnika, ton, součinkovanje tona in samoglasniške kvalitete, oblika morfemov, palatalizacija in jotacija). Nekatere premene v prevzetih besedah – npr. težnja po ohranjanju prozodične prominence (tona) na račun samoglasniške kvalitete (ATR) – kažejo, da so disjunktivni odnosi samo površinske posplošitve. Drugih premen – npr. r-jevska nenapetost – pa ni mogoče pojasniti na tak način. Ti vzorci kažejo, da različne skupine prevzetega besedja niso pogojene samo z neprevzeto fonologijo ali njeno interakcijo z izvornim jezikom.

Empirične in teoretične ugotovitve dodatno podpira eksperimentalni del raziskave. Štirje eksperimenti dopolnjujejo dosedanje ugotovitve v zvezi s percepcijo prevzetih besed (v japonsščini, angleščini in latvijščini). Nekaj najpomembnejših; fonološke strukture se razlikujejo glede na težo, ki jo imajo v percepciji. Govorci (slovenščine) uporabljajo fonološko znanje za ugotavljanje prevzetosti besed. Del besed pa tako ne more biti pojasnjen, kar kaže, da govorci sklepajo o prevzetosti besed tudi deloma neodvisno od fonološke podobe besed. Starejša, ko je beseda, bolj verjetno je, da jo imajo govorci za neprevzeto. Fonološko znanje o skupinah besedja govorci produktivno uporabljajo v morfoloških procesih.

Analiza je v okviru optimalnostne teorije. Teoretično dokažem, da izjemnost v slovenskih prevzetih besedah znotraj teorije indeksiranih omejitev zahteva tako indeksirane zvestobnostne kot zaznamovanostne omejitve, kar nasprotuje dosedanjim ugotovitvam v zvezi s skupinami besedja v jezikih sveta. To ima daljnosežne posledice: disjunktivni odnosi kažejo, da so prevzete besede vsaj

deloma popolnoma samostojne od neprevzetih besed. Posplošitev za eno skupino besedja ni mogoče prenesti na drugo.

Ugotovitve za prevzete besede so prenešene na vse tvorjenke. Pregibanje in tvorjenje vpliva na asimilacijo prevzetih besed. Neasimilirane prevzete besede so samo goli morfemi. V končnem poglavju utemeljujem prozodično hierarhijo v slovenščini. Prevzete besede dopolnjujejo gradivo za različne ravni – stopice, prozodične besede in fonološke fraze – kar interpretiram kot vznik nezaznamovanega (*The Emergence of the Unmarked*). Stopica v slovenščini je zlogovni trohej, prozodične besede definira leksikalni ton in končna nezvenečnost, fonološke fraze pa mejni ton. — *Peter Jurgec* <peter.jurgec@hum.uit.no>

Prireditve, predstavitve, dogodki

Nagrade "Srečko Kosovel" za prevode proznih in pesniških del iz slovenščine v italijanščino. Tržiški kulturni konzorcij želi omogočati poznavanje in uveljavljanje slovenske zgodovine in kulture ter spodbujati poznavanje med Italijani in Slovenci, zato razpisuje 3. natečaj z naslovom *Srečko Kosovel* za nagrado prevodov proznih in pesniških knjižnih del iz slovenščine v italijanščino. Tržiški kulturni konzorcij bo prvi uvrščeni deli objavil. Dodeljeni bosta dve nagradi v skupni vrednosti 2.500,00 €: ZA PROZO – 1.500,00 € za najboljši prevod proznega dela iz slovenščine v italijanščino (roman, zbirka pripovedi) slovenskega avtorja iz obdobja po drugi svetovni vojni; in ZA PESNIŠTVO – 1.000,00 € za najboljši prevod iz slovenščine v italijanščino pesniške zbirke slovenskega avtorja iz 20. stoletja.

1. Natečaja se lahko udeležijo posamezni/e polnoletni/e (v skladu s pristojno zakonodajno ureditvijo) prevajalci/ke katerekoli narodnosti in državljanstva.

2. Ni predviden prispevek za udeležbo ali prebiranje besedil.

3. Strojno napisano besedilo prevoda v dveh izvodih in z izvidom literarnega dela v izvirnem jeziku je potrebno dostaviti po pošti ali slu oziroma izročiti osebo na sedežu Tržiškega kulturnega konzorcija, Vila Vicentini Minuissi, Trg Unitá 24, 34077, Ronchi dei Legionari/Ronke – Gorica do ponedeljka, **31. oktobra 2008**, do 12.00 ure. Na zunanjem delu pošiljke mora obvezno biti točno navedeno, katerega dela natečaja se prevajalec/ka udeležuje. Prireditelj gradiva ne vrača. Zahteva se tudi dostava besedila v elektronski obliki.

4. V pošiljko je obvezno priložiti zapečaten ovojnik z naslednjimi podatki: ime, priimek, datum in kraj rojstva, stalno bivališče, osebna telefonska številka in naslov elektronske pošte; poleg tega je obvezna izjava, da gre za literarno delo, ki ni bilo nikoli v celoti prevedeno in objavljeno v italijanščini.

5. Oceno o predloženih prevodih bo oblikovala posebna Komisija petih izvedencev, ki jih imenuje Upravni odbor Tržiškega kulturnega konzorcija; mnenje Komisije je nepreklicno.

6. Nista predvideni več kot dve enakovredni nagradi za vsako od dveh prevajalskih področij.

7. Komisija bo lahko navedla omembe vredne nenagrajene prevode.

8. Komisija je pristojna, da ne dodeli nagrad, če si nobeno besedilo tega ne zasluži.

9. Tržiški kulturni konzorcij si pridržuje pravico, da neposredno ali v sodelovanju z drugim založnikom objavi nagrajena dela. Avtorji/ce nagrajenih besedil priznavajo Tržiškemu kulturnemu konzorciju – ne da bi zahtevali/e kakršnegakoli dodatnega plačila – pravico do tiskanega razmnoževanja svojih prevodov, ob veljavnosti seveda morebitnih avtorskih pravic za pisca prevedenega dela ali založnika knjige v izvirnem jeziku.

10. Udeležba na natečaju pomeni hkrati sprejetje vseh določil tega razpisa.

Več informacij lahko dobite po e-pošti na info@ccm.it in na spletu <http://www.ccm.it/>. — **Jolka Milič** <jolka.milic@siol.net>, 5. 8. 2008

Fakulteta za humanisticne studije Koper Univerze na Primorskem in Znanstveno-raziskovalno središče Koper Univerze na Primorskem (v sklopu poletne sole META humanistika 2008) ter Festival Ljubljana so 7. julija 2008 v Krizankah pripravili okroglo mizo z naslovom *Eticno o etnicnem in kulturno o medkulturnem*. Sodelovali so: Milan Bufon (Univerza na Primorskem), Zvonko Kovac (Univerza v Zagrebu), Vesna Mikolic (Univerza na Primorskem), Joze Pirjevec (Univerza na Primorskem), Rudi Rizman (Univerza v Ljubljani), Lenart Skof (Univerza na Primorskem) in Vladimir Wakounig (Univerza v Celovcu). Okroglo mizo je povezoval Kristof Jacek Kozak (Univerza na Primorskem).

Vprasanj medeticnega stika so se dotaknili z zgodovinskega, filozofskega, jezikoslovno-literarnega in geografsko-prostorskega vidika. S premislekom o vlogi in pomenu etike in kulture v novih oblikah družbenega sobivanja v Evropi so sodelujoci na okrogli mizi poskusili prispevati tudi nekaj aktualnih odgovorov k pomembnim vprasanjem prihodnosti evropske integracije. — **Vladka Tucovič** <vladka.tucovic@guest.arnes.si>

15. mednarodni gledališki festival Ex Ponto (International Theatre Festival) bo potekal v Ljubljani od 13. do 23. septembra. Tematski naslov letošnjega festivala je *Vera in verovanje (Faith & Believing)*. Splet: <http://www.exponto.net/>. — **Urška Comino** <b51@exponto.net>, 28. 8. 2008

Drugo soboto v septembru se bo tudi letos pod vaško lipo v Hrovači pri Ribnici odvijala zdaj že tradicionalna etnološko-kulinarično prireditev – Fižolov dan! Dobrodošli v Hrovačo v soboto, 13. septembra 2008, od 12. ure naprej!

Prireditelj: Vaško etnološko turistično društvo Hrovača 32, 1310 Ribnica,
T:+386(0)1 836 14 59, GSM:+386(0)31 803 525, E: marusa.prelesnik@gmail.com.
— *Polona Lovšin* <polona.lovsin@riko.si>, 29. 8. 2008

Avtor: kdo ali kaj piše literaturo? Šesti mednarodni komparativistični kolokvij »Avtor: kdo ali kaj piše literaturo?« (The Author: Who or What Is Writing Literature?) bo v okviru 23. Mednarodnega literarnega festivala Vilenica potekal 4. in 5. septembra 2008 v Poročni dvorani v Lipici.

Teme kolokvija:

- 1) Avtor kot individualni ustvarjalec in avtor v razmerju s kulturo: vloga avtorja v zgodovinskih invencijah tradicije, avtor kot diskurzivni konstrukt v vzpostavljanju socialno-političnih identitet, avtor v proizvodnih mehanizmih kulture;
- 2) Osebna izkušnja literarnega ustvarjalca, avtor kot subjekt literarnosti in literarnega dela, koncepti avtorja v 20. stoletju: virtualni avtor v novih medijih in medbesedilnosti;
- 3) Antična Grčija in vprašanje »kdo ali kaj ustvarja literarni tekst (ali: literarno umetniško delo)«; Renesansa in iznajdba avtorja v moderni zahodni literarni teoriji; avtorska performativnost in avtobiografija v 20. stoletju;
- 4) Avtor med jazom in drugostjo, avtobiografijo in heterobiografijo, avtorska integriteta in avtoriteta od lirike prek romanopisja do postkolonialnih študij.

Vodji kolokvija: Vanesa MATAJC in Gašper TROHA (oba s Filozofske fakultete, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo v Ljubljani).

Program kolokvija

Četrtek, 4. september 2008

15.00 Pozdravni nagovor

Vanesa MATAJC, predsednica SDPK/SiCLA in Gašper TROHA, tajnik SDPK/SiCLA

15.15.–16.15 Prvo zasedanje

Rebecca BRAUN (Univerza v Liverpoolu, Velika Britanija): Avtorstvo in literarna zvezda

Andrej BLATNIK (Univerza na Primorskem, Koper): Od avre umetniškega dela do (psevdo)avre avtorja

Jüri TALVET (Univerza v Tartuju, Estonija): Literarno ustvarjanje kot semiosferično dejanje simbioze

16.15.–16.45 Diskusija

17.00–18.00 Drugo zasedanje

Mojca KUMERDEJ: Med božjo iskrico in lastno smrtjo (pisateljica, publicistka, Ljubljana)

Boris A. NOVAK: Apologija avtorja (Filozofska fakulteta, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, Ljubljana)

Florian HARTLING (Univerza Martina Luthra v Halle-Wittenbergu, Nemčija): Digitalni avtor? Avtorstvo v digitalni dobi

18.00–18.30 Diskusija

Petek, 5. september 2008

9.00–10.20 Tretje zasedanje

Jera MARUŠIČ (Univerza v Edinburgu, Velika Britanija): Aristotelova Poetika: pesništvo kot mimesis

Marijan DOVIČ (Inštitut za slovensko literature in literarne vede ZRC SAZU, Ljubljana): Antične korenine modernega avtorskega koncepta

Teemu MANNINEN (Univerza Tampere, Finska): »To moje igračkanje.« Legenda Sira Philipa Sidneyja in zgodovina avtorstva

Gašper TROHA (Filozofska fakulteta, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, Ljubljana): Avtor je mrtev, živel avtor!

10.20–11.00 Diskusija

11.15–12.35 Četrto zasedanje

Lucia BOLDRINI (Goldsmiths, Univerza v Londonu, Velika Britanija): Heterobiografija, hipokritičnost in etika avtorske odgovornosti

Jonathan L. HART (Univerza v Alberti, Kanada): Drugost in vprašanje avtoritete

Varja BALŽALORSKY (Filozofska fakulteta, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, Ljubljana): Jaz je Drugi: subjekt pesmi v procesu, subjekt v procesu pesmi

Julia A. SOZINA (Institute of Slavic Studies, Russian Academy of Sciences, Moskva, Rusija): Avtor kot psihološka, intelektualna in npravstvena celota v slovenskem romanu zadnje tretjine 20. stoletja

12.35–13.15 Diskusija

Dvojezični povzetki referatov so dosegljivi na <http://www.zrc-sazu.si/sdpk/SDPKdrustvo/Vilenica2008.htm>. — *Matjaž Zaplotnik*

Pleteršnikovi dnevi 2008. Društvo za varovanje maternega jezika, naravne in kulturne dediščine »Maks Pleteršnik« in Društvo Pleteršnikova domačija Pišcece vabita na tradicionalni Pleteršnikov dan, ki bo v sredo, 17. septembra 2008 ob 10. uri na Pleteršnikovi domačiji v Pišecah. Osrednji dogodek letošnjega srečanja bo predstavitev znanstvene monografije Marka Jesenška *Od Megiserja do elektronske izdaje Pleteršnikovega slovarja*. — *Matjaž Zaplotnik*

Novosti v periodiki

Jezik in slovstvo LIII/1 (jan.–feb. 2008). Triinpetdeseti letnik revije *Jezik in slovstvo* se je začel s številko, posvečeno prof. dr. Bredi Pogorelec. V razpravljalnem delu revije se je osem avtorjev jezikoslovcev z vprašanji, povezanimi s skladnjo, diskurzom, pragmatiko in kognitivnimi procesi, frazeologijo, glagolskim časom, sociolingvistiko in govorjenim jezikom spomnilo profesoričinega raznolikega znanstvenega in strokovnega delovanja.

KOZMA AHAČIČ v duhu priznanja in priznavanja, da je Breda Pogorelec prva pravilno definirala, kateri del Bohoričeve slovnice je nastal po Melanchthonovi predlogi, ter vrednost slovnice predstavila z vidika tedanjega humanistično-renesančnega konteksta, kar jo uvršča med začetnike t. i. sodobnega raziskovanja začetkov slovničarstva na Slovenskem, v članku natančneje predstavi poglavje o skladnji v Bohoričevi slovnici in ga analizira z vidika postopkov prirejanja Melanchthonove latinske predloge, pri čemer posebej izpostavi prirejanje posameznih pravil in zgledov.

INA FERBEŽAR in MARKO STABEJ v počastitev in revitalizacijo misli, ki jo je v zvezi s pomembnostjo razumevanja izrazila Breda Pogorelec v zborniku *Slovenščina v javnosti*, članek posvetita vprašanjem, povezanim z razumevanjem v sporazumevalnem procesu. Pojem razumevanje najprej opredelita z vidika različnih znanstvenih disciplin (filozofija, psiholingvistika, kognitivno jezikoslovje, pragmatika, besediloslovje idr.) in v odnosu do tradicionalnega jezikoslovja, nato pa se v okviru spoznanja, da je razumevanje bolj ali manj subjektivno in dinamično tvorjenje pomena, osredotočita na posamezne dejavnike razumevanja.

V članku ERIKE KRŽIŠNIK so frazemi in frazeologija obravnavani z vidika sodobnega, kulturološkega pristopa, pri čemer se avtorica navezuje tudi na dejstvo, da je na podoben način frazeme razlagala že Breda Pogorelec. Slovenske frazeme obravnava kot »nosilce kulturne konotacije«, posebno pozornost pa nameni predstavitvi posameznih virov za kulturološko interpretacijo frazeoloških enot, kot so različni obredi, miti, zarotitve, pregovori, primerjalni frazemi, t. i. jezikovni simboli (roka, srce, križ), religiozni frazemi, intelektualna lastnina naroda in človeštva, zgodovinske in zemljepisne realije deželoznanskega opisa in znotrajjezikovnih viri.

V povezavi z mislijo Brede Pogorelec, da ima lahko glagolski čas tudi nečasovno funkcijo, TJAŠA MIKLIČ v članku obravnava rabo prihodnjika v besedilni funkciji izražanja uresničenih preteklih dejanj, in sicer primerjalno z angleščino, italijanščino, španščino, francoščino, nemščino in hrvaščino. Na avtentičnih primerih različnih besedil se osredotoči na jezikovne realizacije uresničenih preteklih dejanj, kot se kažejo v različnih jezikih. Na tovrstne jezikovne realizacije pogleda tudi z vidika prevajanja in ob posameznih primerih in analizah besedil

opozori na različne bolj ali manj sprejemljive prevodne ustreznice ter se sprašuje o usodi tovrstnih jezikovnih oblik v javnem sporočanju.

VESNA MIKOLIČ se v članku nasloni na sociolingvistično delovanje Brede Pogorelec v povezavi z italijansko etnično manjšino na Slovenskem in se posveti obravnavi stereotipov in predsodkov na slovensko-italijanskem dvojezičnem območju v slovenski Istri. Po podrobni predstavitvi različnih predvsem socioloških, filozofskih in sociolingvističnih teoretičnih opredelitev strpnosti, stereotipov in predsodkov v sodobni demokratični družbi, se preusmeri na predstavitev rezultatov empirične raziskave, povezane s stereotipi o narodni in pokrajinski pripadnosti, ki je bila izvedena med dijaki štirih koprskih srednjih šol, ki so vsakodnevno v stiku s pripadniki različnih narodnih skupnosti.

TOMAŽ SAJOVIC svoj prispevek začne z misljo Brede Pogorelec o zaprtosti in omejenosti znanstvenih spoznanj o jeziku na ožje družbene kroge ter o razkoraku med šolskimi znanji o jeziku in znanstvenimi spoznanji, nato pa se v članku posveti razmišljanju o problemu jezika v znanosti in visokošolskem izobraževanju. Opozoriti skuša na ideološkost stališča, da je angleščina pravi jezik znanosti in na posledice tega stališča za znanstveno delovanje tako na področju naravoslovja, družboslovja kot humanistike. Razmišlja tudi o neosebni in nekomunikativnosti znanstvenega jezika, ki jo skuša razložiti v zgodovinsko-filozofsko-fizikalnem kontekstu in v povezavi s posameznikovim odnosom do resničnosti.

JANA ZEMLJARIČ MIKLAVČIČ se v članku o značilnostih spontanega govora nasloni na razpravo *Vprašanja govornega jezika*, s katero je Breda Pogorelec prvič skušala celoviteje opisati govorni jezik. Najprej z zgodovinskega vidika predstavi raziskovanje govornega jezika na Slovenskem, nato razmišlja o slovnici govornega jezika ter opredeli različne podobe govornega jezika.

Ker je Breda Pogorelec veliko razmišljala tudi o univerzitetnih študijskih programih in bila aktivna na pedagoškem področju, je del te številke *Jezika in slovstva* tudi tematski sklop, ki je posvečen prenovi študijskih programov v skladu z bolonjskimi smernicami. Tematski sklop je uredil VOJKO GORJANC, v njem pa so zbrani informativni prispevki o poteku bolonjske preнове, njenih možnih prednostih in slabostih ter vsebini novih študijskih programov na vseh štirih univerzah ter na izbranih fakultetah. Prispevke so poleg VOJKA GORJANCA (FF v Ljubljani, Oddelek za prevajalstvo) prispevali še ERIKA KRŽIŠNIK (FF v Ljubljani, Oddelek za slovenistiko), MELITA ZEMLJAK JONTES (FF v Mariboru), VESNA MIKOLIČ in IGOR Ž. ŽAGAR (Univerza na Primorskem, FHŠ), POLONA GANTAR, MATEJKA GRGIČ in FRANC MARUŠIČ (Univerza v Novi Gorici), MONIKA KALIN GOLOB in NATAŠA LOGAR (FDV) in DARIJA SKUBIC (Pedagoška fakulteta v Ljubljani). Ocenjevalno-poročevalski del revije sestavljajo ocena in dve poročili: SIMONA BERGOČ predstavi in ovrednoti knjigo Karmen Erjavec in Melite Poler Kovačič o uporabi kritične diskurzivne analize na področju novinarskega diskurza, HELENA DOBRILA

poroča o seminarju o normiranju, usklajevanju in jezikovnem načrtovanju, ki je potekal v Bolzanu, URŠKA JARNOVIČ pa poroča o spoznanjih, ki so bila predstavljena na poletni šoli in simpoziju o humorju in smehu v Aberdeenu. — *Urška Jarnovič* <jurska@volja.net>, tehnična urednica *Jezika in slovstva*

Jezik in slovstvo LIII/2 (mar.–apr. 2008). Drugo številko triinpetdesetega letnika revije *Jezik in slovstvo* sestavlja pet razprav, dve oceni in dve poročili. Razpravljalni del revije tematsko prinaša razmišljanja in odgovore na vprašanja, povezana z recepcijo in vrednotenjem izbranih literarnih del, z literarnimi motivi, frazeologijo ter z zanikanjem.

ZORAN BOŽIČ v članku predstavi rezultate empirične raziskave, povezane s kognitivnim odzivom ob prvem branju Prešernovega *Krsta pri Savici* in Žemljeve epske pesnitve *Sedem sinov*. Avtor obe izbrani deli najprej predstavi v literarnozgodovinskem kontekstu, pri čemer poudari njuno literarno in šolsko usodo, nato pa na podlagi odgovorov 56 srednješolcev na vprašanja, povezana z razumevanjem, doživljanjem in vrednotenjem obeh del, razmišlja o možnosti vključitve Žemljevega dela v šolske učne načrte. V članku KATJE MIHURKO PONIŽ so predstavljeni literarni motivi hrane in njihove realizacije v slovenskem leposlovju. Ob literarnozgodovinski umestitvi tovrstnih literarnih motivov v kontekst evropske literature avtorica sooči izbrane motive, povezane s hrano in prehranjevanjem v slovenskem pripovedništvu, poeziji in dramatiki, in jih na posameznih leposlovnih odlomkih predstavi s primerjalnega vidika. IRENA AVSENIK NABERGOJ v članku podrobneje predstavi literarni motiv nasilja, kot se kaže v Cankarjevi drami *Kralj na Betajnovi*, in ga medbesedilno primerja z literarnimi upodobitvami nasilja v angleški, ruski in norveški literaturi, pri čemer se osredotoči na Shakespearjevo dramo *Hamlet*, Tolstojevo dramo *Moč teme*, roman Dostojevskega *Zločin in kazen* ter Ibsenovi drami *Stebri družbe* in *Divja račka*. Tema članka SAŠE BABIČ so minimalni frazemi, ki so v znanstveni literaturi obravnavani tudi kot mejni primeri frazemov. Avtorica razmišlja o spodnji meji opredelitve tovrstnih frazemov, predstavi tipologijo minimalnih frazemov na osnovi jedrne sestavine frazema, podrobneje pa se osredotoči na minimalne frazeme v obliki glagola in predloga ter glagola in osebnega zaimka ter jih opiše z vidika funkcije v stavku. GAŠPER ILC v članku z oblikoslovno-skladenjskega in pomenoslovnega vidika predstavi slovnično kategorijo zanikanja kot univerzalno jezikovno lastnost. Posebej se osredotoči na oblikoslovne in skladske značilnosti nikalnice »ne« ter predstavi tipologijo nikalnih zaimkov in t. i. nikalni doseg kot pojem, ki opredeljuje, kolikšnemu delu skladske strukture poveljuje nikalnica.

Ocenjevalno-poročevalski del revije sestavljata dve oceni in dve poročili: ZORAN PEVEC predstavi in ovrednoti znanstveno-esejistično knjigo Matjaža Kmecla o zgodovini slovenske literature, JANJA VOLLMAIER oceni zbirko razprav Darka Dolinarja na temo starejše slovenske literarne vede, VLADKA TUCOVIČ poročča

o praškem mednarodnem strokovnem kolokviju, posvečenem Zofki Kveder, URŠKA JARNOVIČ pa poroča o spoznanjih, ki so bila predstavljena na evropski poletni šoli s področja interdisciplinarnega sodelovanja logike, jezikoslovja in računalniških ved, ki je potekala v Dublinu.

Vse spremembe podatkov o naročnikih ter prijave novih naročnikov (pa tudi odjave obstoječih) sprejema tehnična urednica revije na svoj e-naslov. Na spletni strani revije (<http://www.jezikinslovstvo.com/>) lahko najdete povzetke razprav, kazalo ter prvo razpravo. — **Urška Jarnovič** <jurska@volja.net>, tehnična urednica *Jezika in slovstva*

V *Slavistični reviji* 56/2 (april–junij 2008) so natisnjeni referati za štirinajsti mednarodni slavistični kongres, ki bo potekal na Ohridu od 10. do 17. septembra 2008. Objavljenih je enajst jezikoslovnih in dva literarnovedna članka. — **Matjaž Zaplotnik**

Nova številka *Slovenščine v šoli* 12/3 (junij 2008) prinaša prispevke o tekmovanju za Cankarjevo priznanje (poročilo koordinatorice tekmovanja Milene Kerndl) in prispevke o Trubarjevem letu. Poleg tega sta objavljeni razpravi Bože Krakar Vogel o prenovi srednješolskega književnega pouka v luči aktualnih vzgojno-izobraževalnih tendenc ter Alenke Žbogar o osnovah literarne teorije s problemsko-ustvarjalnim poukom, rubrika *Didaktični iz(od)zivi* pa prinaša nove primere dobre pedagoške prakse in svežih didaktičnih pristopov. Po uvodniku odgovorne urednice Mire Hedžet Krkač (mira.hedzetkrkac@zrss.si) povzel — **Matjaž Zaplotnik**

Dialogi 7–8/2008. Naslov uvodnika izpod peresa Borisa Vežjaka je *Kdor ni proti nam, je z nami*, ukvarja pa se z naraščajočo težnjo po depolitizaciji v slovenski družbi. Politika je v javnosti obveljala za nekaj gnilega, za nekaj, kar se je vrnilo v vse pore javnega življenja in ga je treba vsekakor izgnati. S tem se – bizarno – strinjajo tudi vse politične sile. Vežjak ocenjuje takšno gledanje kot napačno, saj odvrča državljanke od mehanizmov odločanja, reprezentativna demokracija pa s tem postane nesmiselna in odveč. /.../

V Kulturni diagnozi so sodelavci ocenili naslednje knjige: Alexandre Koyré: *Znanstvena revolucija*, Umberto Eco: *Otok prejšnjega dne*, David Albahari: *Besede so nekaj drugega*, Cvetka Bevc: *Zgodbe iz somraka*, Jasna Vombek: *Pripovedne promenade*. Tomaž Toporišič nadaljuje svojo serijo *Zemljepisi sodobne scenske umetnosti z ocenami najnovejših slovenskih in mednarodnih produkcij*. /.../

Pedagoška fakulteta v Mariboru ima dolgo zgodovino, svojo slavo in svoje padce. Dve leti nazaj je postala prevelika, zato se je na univerzitetni ravni porodila ideja, da razpade v manjše enote. Nastali sta Filozofska fakulteta, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, v povojih je Akademija za umetnosti, od matične Pedagoške fakultete pa je ostala še manjša z enakim imenom. V *Dialogih* smo že

namenili pozornost nekaterim med njimi, to pot pa se je urednik Boris Vezjak v Družbeni diagnozi posvetil sedanji Pedagoški fakulteti. Pogovarjal se je z njenim dekanom dr. Samom Fošnaričem in s prodekanom, predsednikom Akademskega zbora Pedagoške fakultete, dr. Matjažem Duhom. — *Založba Aristej* <info@aristej.si>, 25. 7. 2008

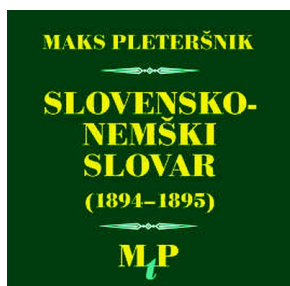
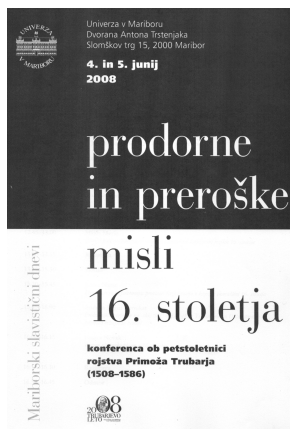
Knjižne novosti

Blanka BOŠNJAK in Branislava VIČAR (ur.): *Prodorne in preroške misli 16. stoletja: konferenca ob petstoletnici rojstva Primoža Trubarja (1508–1586)*. Zbornik povzetkov Mariborskih slavističnih dnevov (4. in 5. junij 2008). Maribor: Univerza v Mariboru in Slavistično društvo Maribor, 2008.

Zbornik povzetkov mednarodne znanstvene konference, katere namen je bil v Trubarjevem letu širši strokovni javnosti predstaviti aktualna znanstvenoraziskovalna spoznanja o duhovnozgodovinskih značilnostih 16. stoletja, književnih, jezikovnih in kulturnih prispevkov slovenskih protestantov, zlasti Primoža Trubarja. — *Matjaž Zaplotnik*

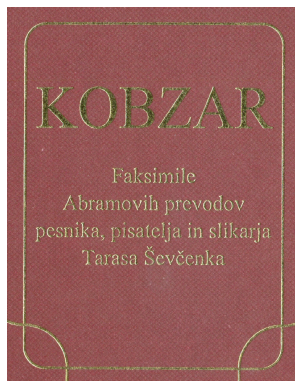
Marko JESENŠEK (ur.): *Od Megiserja do elektronske izdaje Pleteršnikovega slovarja*. Maribor: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenske jezike in književnosti (Zbirka Zora, 56), 2008.

Slovaropisna tematika je v sodobnem evropskem jezikoslovju zelo aktualna. Zadnji veliki mednarodni slovaropisni simpoziji (Maribor, Sofija ...) so pokazali, da je v Sloveniji potrebno povečati zanimanje za Pleteršnika in spodbujati nove slovaropisne projekte, izhajajoče iz Pleteršnikove pozitivne dediščine. Leta 1893 je izšel prvi snopič Pleteršnikovega slovensko-nemškega slovarja, ki je do danes ostal največji slovenski slovaropisni dosežek. Drugi, tj. transliterirani ponatis iz gotice Pleteršnikovega slovarja odpira v slovenskem zgodovinskem in dialektološkem slovaropisju novo poglavje prav z njegovo elektronsko izdajo, ki omogoča številne nove raziskave besedja in pomeni veliko pomoč raziskovalcem slovenskega besedja pa tudi uporabnikom, ki želijo primerjalno in hitro priti do posameznih podatkov v slovarju. — *Marko Jesenšek*

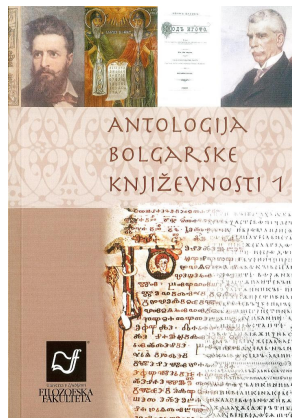
Taras G. ŠEVČENKO: *Kobzar: faksimile Abramovih prevodov pesnika, pisatelja in slikarja Tarasa Ševčenka*. Prevedel Josip Abram. Spremna beseda Vladimir Osolnik in Janez Gril. Ljubljana: Družina, 2007.

Založba Družina je v sodelovanju z Društvom Karpati pripravila ponatis prevoda Ševčenkove poezije, ki ga je daljnega leta 1906 v Leposlovni knjižnici Katoliške bukvarne objavil Josip Abram, eden pomembnejših pobudnikov slovensko-ukrajinskih kulturnih stikov. Ponatis spremljajo spremne besede Janeza Grila, Vladimirja Osolnika in Andrije Hevka, čeprav najlepšo sliko o slovenskem poznavanju Ukrajine ilustrirajo že pred sto leti zapisane besede iz Abramovega predgovora k prevodu zbirke: *»Med vsemi večjimi slovanskimi narodi poznamo Slovenci gotovo najmanj ukrajinskega: skoraj nepoznan nam je v zgodovinskem, a ravno tako tudi v kulturnem in književnem oziru. In vendar ima ta narod slavno, tisočletno zgodovino in ima veliko vrlin in toliko se še učimo od njega! Vrhutega nam je ukrajinski narod po jeziku poleg jugoslovanskih najsorodnejši. Zato sem se namenil seznaniti rojake vsaj nekoliko z našimi ukrajinskimi brati in zlasti z njihovim največjim pesnikom, Tarasom Ševčenkom, iz čegar bogate zbirke pesmi, imenovane Kobzar, sem izbral in prevel nekatere, ki se po pravici smatrajo za najlepše in za pesnika najbolj značilne.«* — **Matjaž Zaplotnik**

Ljudmil DIMITROV (izbr. in ur.): *Antologija bolgarske književnosti 1*. Prev. Ivana Angelova idr. Ljubljana: Znanstvena založba FF in Oddelek za slavistiko, 2008.

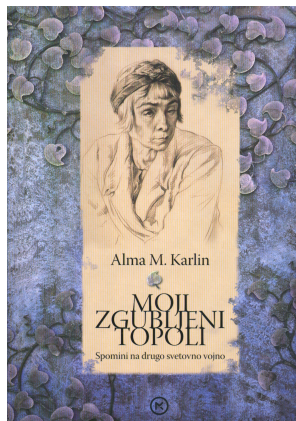
Antologija bolgarske književnosti bo izšla v dveh delih. Prvi del antologije vsebuje kronološko razvrščena verzna, prozna in dramska besedila bolgarskih klasikov od začetka bolgarske književnosti v 9. stoletju do konca prve svetovne vojne: slovstveno folkloro, staro bolgarsko književnost, razsvetljensko, romantično in realistično književnost ter klasično in modernistično književnost po osvoboditvi Bolgarije izpod Turkov leta 1878. Uvaja jo obsežen uvod s pregledom celotne bolgarske književnosti, poglobljena študija Bolgarska književnost v južnoslovanskem kontekstu, ki predstavlja kulturnozgodovinski kontekst in specifičnost posameznih stvaritev. Predstavljena besedila so prevedena iz stare

cerkvene slovanščine in iz sodobnega bolgarskega jezika. Gre za posodobljene starejše prevode in nove prevode, pripravljene posebej za to publikacijo, in sicer neposredno iz izvornikov. V tem pogledu antologija ne predstavlja samo zgodovinskega razvoja in konteksta bolgarske književnosti, ampak je tudi svojevrstna panorama slovenske percepcije bolgarskega slovstva, ki omogoča vzajemno spoznavanje kultur in možnost za njihovo obogatitev. — *Knjigarna FF*

Alma M. KARLIN: *Moji zgubljeni topoli: spomini na drugo svetovno vojno*. Prev. Ana Grmek idr. Spremnna beseda Tone Kregar. Ljubljana: Mladinska knjiga in Celje: Muzej novejšje zgodovine, 2007.

V *Mojih zgubljenih topolih* Alma M. Karlin ne opisuje daljnih in eksotičnih svetov, ampak domače Celje, kraje in ljudi, ki jih je srečevala na »potovanju« med drugo svetovno vojno, od mariborskega zapora, Bele krajine do Dalmacije. Njene spomine na drugo svetovno vojno, zapisane v nemščini, hrani Muzej novejšje zgodovine Celje, v slovenščino pa so jih po več kot šestdesetih letih prevedle Breda Rajar, Ana Grmek in Stanka Rendla. Spominom je spremno besedo napisal Tone Kregar, Tanja Roženbergar Šega pa osvetljuje njihov pomen z muzejskega vidika. — *Mladinska.com*

Splet

<http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/zborniki.html> – Lanski slavistični kongresni zbornik *Živeti mejo* v elektronski obliki.

<http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/slaknj.html> – Spletni arhiv Slavistične knjižnice je bogatejši za monografiji Zoltana Jana Cankar, *Kosovel*, *Zlobec in Ljubka Šorli pri Italijanih* ter *Poznavanje slovenske književnosti v Italiji po letu 1945* (četrt in peta knjiga iz zbirke Slavistična knjižnica).

<http://www.cuil.com/> – Eden iz množice spletnih iskalnikov, ki se trudijo postati novi *Google*. *Cuil* naj bi v svoji bazi imel 121.617.892.992 unikatnih spletnih strani (kar je po nekaterih podatkih trikrat več, kot jih ima *Google!*).

<http://www.zuula.com/> – Odličen primer t. i. meta-iskalnika, ki namesto po svoji bazi išče po bazah mnogih drugih iskalnikov (*Google*, *Yahoo!*, *Live*, *Gigablast*, *Alexia*, *Wikia* ...) in rezultate iskanja predstavi ločeno za vsak iskalnik posebej. Odličen za delanje primerjav, saj vam prihrani veliko časa.

<http://www.glseek.com/search/index.php> – Še en zelo kvaliteten meta-iskalnik, ki je za zdaj v fazi testnega delovanja (beta). Indeksiranih ima »samo« 32.879.261.406 spletnih strani in z unikatno metodologijo iskanja (istočasno pobrska po iskalnikih *Google*, *Yahoo!*, *Live in Ask*) in rangiranja poskuša biti natančnejši od brata *Googla*. — **Matjaž Zaplotnik**

<http://dtext2.org/> – *Digital Texts 2.0*, aplikacija za *Facebook* za urejanje zbirke besedil; združevala naj bi učinkovitost družbenih omrežij in raziskovalno resnost; mogoče poskusimo vanjo vpisati digitalizirano slovensko leposlovno klasiko.

<http://www.ff.uni-lj.si/fakulteta/aktualno/kronika/otvoritev%2044%20ssjlk/index.html> – Otvoritev 44. seminarja slovenskega jezika, literature in kulture.

<http://www.ff.uni-lj.si/ucbeniki/mh/ssjlk08/index.html> – Video klipi in fotografije z ekskurzije 44. SSJLK po poteh *Cvetja v jeseni*.

<http://www.ff.uni-lj.si/ucbeniki/mh/galeri98/index.html> – Še druge slike.

<http://www.ff.uni-lj.si/ucbeniki/mh/galeri99/index.html> – Friderik in Veronika in druge slike.

<http://www.iterature.com/dadameter/index.htm> – Tole je sicer umetniški projekt, bi pa morda koga zanimal s stališča vizualizacije jezikovnih podatkov z interneta.

<http://wordle.net> – Spletišče omogoča vizualizacijo poljubnega besedila. Napravi nam »besedni oblak« s poudarjenimi najpogostejšimi besedami.

http://translate.google.com/translate_t?sl=en&tl=hr – *Googlovo* prevajanje vključuje tudi hrvaščino. Kdaj pride na vrsto slovenščina?

http://www.kakanien.ac.at/news/nl__83_0808.pdf – Avgustovske novice spletišča *Kakanien revisited*, tu med drugim članek Mire Miladinović-Zalaznik o Prešernovem sodobniku Anastaziju Grünu in njegovem problematičnem razmerju z rojaki Slovenci.

Na sveže popravljeno v *Wikiviru* (<http://sl.wikisource.org/>):

http://sl.wikisource.org/wiki/%C5%BDrtva_ljubosumnosti – Jakob Sket, *Žrtva ljubosumnosti*

<http://sl.wikisource.org/wiki/Luteranci> – Anton Koder, *Luteranci: Historičen roman*, 1883

http://sl.wikisource.org/wiki/Milko_Vogrin – Jakob Sket, *Milko Vogrin*, 1883

http://sl.wikisource.org/wiki/%C5%BDivali_popotnice – Fran Erjavec, *Živali popotnice*

http://sl.wikisource.org/wiki/Avgu%C5%A1tin_Ocepek – Fran Erjavec, *Avguštin Ocepek*

http://sl.wikisource.org/wiki/Zlato_pa_sir – Janez Mencinger, *Zlato pa sir*

<http://sl.wikisource.org/wiki/Abadon> – Janez Mencinger, *Abadon: Bajka za starce*, 1893

http://sl.wikisource.org/wiki/Iz_sodnijskega_%C5%BEivljenja – Jakob Alešovec, *Pošne nakaznice (Iz sodnijskega življenja: Po spominu skušenega starega pravnika, 1874)*

http://sl.wikisource.org/wiki/Sosed_Luka – Ivan Cankar, *Sosed Luka: Kmečka novela*, 1909

http://sl.wikisource.org/wiki/Slovenski_svec_in_u%C4%8Ditelj – Jurčičevo delo *Slovenski svetec in učitelj*

http://sl.wikisource.org/wiki/Bojim_se_te – Jurčičevo delo *Bojim se te*

http://sl.wikisource.org/wiki/Ubo%C5%A1tvo_in_bogastvo – Jurčičevo delo *Uboštvo in bogastvo*

http://sl.wikisource.org/wiki/Vrban_Smukova_%C5%BEenitev – Jurčičevo delo *Vrban Smukova ženitev*

http://sl.wikisource.org/wiki/Jurij_Kobila – Jurčičevo delo *Jurij Kobila*

http://sl.wikisource.org/wiki/Bela_ruta%2C_bel_denar – Jurčičevo delo *Bela ruta bel denar*

http://sl.wikisource.org/wiki/V_Vojni_krajini – Jurčičevo delo *V Vojni krajini*

http://sl.wikisource.org/wiki/Dva_prijatelja – Jurčičevo delo *Dva prijatelja*

http://sl.wikisource.org/wiki/Doktor_Karbonarius – Jurčičevo delo *Doktor Karbonarius*

http://sl.wikisource.org/wiki/Hi%C5%A1ica_na_strmini – Jurčičevo delo *Hišica na strmini*

http://sl.wikisource.org/wiki/Na_kolpskem_ustju – Jurčičevo delo *Na kolpskem ustju*

http://sl.wikisource.org/wiki/Nedol%C5%BEnost_in_sila – Josipina Urbančič Turnograjska, *Nedolžnost in sila*

http://sl.wikisource.org/wiki/Iskren_zagovornik – Jakob Alešovec, *Iskren zagovornik (Iz sodnijskega življenja)*

http://sl.wikisource.org/wiki/Martin_Ka%C4%8Dur – Ivan Cankar, *Martin Kačur*

<http://sl.wikisource.org/wiki/Erotika> – Ivan Cankar, *Erotika*

http://sl.wikisource.org/wiki/Sin_kme%C4%8Dkega_cesarja – Josip Jurčič, *Sin kmečkega cesarja*

http://sl.wikisource.org/wiki/Vita_vitae_mee – Ivan Tavčar, *Vita vitae mee*

<http://sl.wikisource.org/wiki/Vi%C5%BEen%C4%8Dar> – Anton Koder, *Viženčar* (prva slovenska daljša izvirna planinska povest), 1881.

http://sl.wikisource.org/wiki/Iz_arhiva – Fran Gestrin, *Iz arhiva*

http://sl.wikisource.org/wiki/Ponarejeni_bankovci – Jakob Alešovec, *Ponarejeni bankovci* (*Iz sodnijskega življenja*, 3)

http://sl.wikisource.org/wiki/Leseno_jadro – Milan Lipovec, *Leseno jadro* (roman primorskega begunca)

http://sl.wikisource.org/wiki/Ljudje_ob_cesti – Milan Lipovec, *Ljudje ob cesti* (roman iz Istre)

http://sl.wikisource.org/wiki/Prazna_vera – Josip Jurčič, *Prazna vera*

<http://sl.wikisource.org/wiki/Lipe> – Josip Jurčič, *Lipe*

http://sl.wikisource.org/wiki/Klo%C5%A1trski_%C5%BEolnir – Josip Jurčič, *Kloštrski žolnir*

http://sl.wikisource.org/wiki/Pipa_tobaka – Josip Jurčič, *Pipa tobaka*

http://sl.wikisource.org/wiki/%C5%BDupanovanje_v_Globokem_dolu – Josip Jurčič, *Županovanje v Globokem dolu*

http://sl.wikisource.org/wiki/Jesensko_no%C4%8D_med_slovenskimi_polharji – Josip Jurčič, *Jesensko noč med slovenskimi polharji*

http://sl.wikisource.org/wiki/Kozlovska_sodba_v_Vi%C5%A1nji_Gori – Josip Jurčič, *Kozlovska sodba v Višnji gori*

http://sl.wikisource.org/wiki/Policijski_komisar – Jakob Alešovec, *Policijski komisar* (*Zgodbe iz sodnijskega življenja*)

http://sl.wikisource.org/wiki/Mati_ga_izda – Jakob Alešovec, *Mati ga izda* (*Iz sodnijskega življenja*)

http://sl.wikisource.org/wiki/Kranjska_nevesta – Fr. Jaroslav, *Kranjska nevesta*

<http://sl.wikisource.org/wiki/Domen> – Josip Jurčič, *Domen*

http://sl.wikisource.org/wiki/Potovanja_in_premi%C5%A1ljevanja_nekega_bankovca – Janez Mencinger, *Potovanja in premišljevanja nekega bankovca*

<http://sl.wikisource.org/wiki/Jela> – Janez Mencinger, *Jela*

http://sl.wikisource.org/wiki/Sodba_ve%C4%8Dne_pravice – Jakob Alešovec, *Sodba večne pravice (Iz sodnijskega življenja)*

<http://sl.wikisource.org/wiki/Vi%C5%BEen%C4%8Dar> – Anton Koder, *Viženčar*

http://sl.wikisource.org/wiki/Lirske_in_epske_poezije – Anton Aškerc, *Lirske in epske poezije*

http://sl.wikisource.org/wiki/Blagodejna_zvezdica – Pavlina Pajk, *Blagodejna zvezdica*

http://sl.wikisource.org/wiki/Spomini_na_deda – Josip Jurčič, *Spomini na deda*

<http://sl.wikisource.org/wiki/Prippedke> – Josip Jurčič, *Prippedke*

http://sl.wikisource.org/wiki/Potovanje_krog_Triglava – Ivan Tušek, *Potovanje krog Triglava, SG 1860*

http://sl.wikisource.org/wiki/Podobe_iz_sanj – Ivan Cankar, *Podobe iz sanj*

<http://sl.wikisource.org/wiki/Kurent> – Ivan Cankar, *Kurent*

<http://sl.wikisource.org/wiki/Spomini> – Simon Jenko, *Spomini*

<http://sl.wikisource.org/wiki/Dragojila> – *Dragojila: Zgodovinska novela iz 16. stoletja (SG 1864)*

http://sl.wikisource.org/wiki/Poldrugi_Martin – Fran Milčinski, *Poldrugi Martin*

Ker je slovenska literarna klasika (kanonizirana in trivialna) redko predmet naših bralskih odločitev, bi bilo smiselno izkoristiti priložnost, ki jo ponujata *Wikivir* in *Wikipedija*, za vpis bralskega doživetja ali komentarja. Storite to tisti, ki besedila popravljate, pretipkavate ali prebirate, na pogovorni strani pri posameznem tekstu (klikni zavihek <*pogovor*>). Če pa so vaše wikiambicije večje, lahko v okviru projekta *Romani* (http://sl.wikipedia.org/wiki/Wikipedija:WikiProjekt_Romani) po vzorcu drugih gesel tam poskrbite za sistematičen opis besedila: povzetek, bibliografski podatki, interpretacija, kritike, literarnozgodovinska umestitev ...

<http://books.google.com> – Za jezikoslovce bo najbrž zanimiva informacija, da na navedeni strani dobijo celo Metelkovo *Lehrgebäude der slowenischen Sprache im Königreiche Illyrien ...*, Kopitarjevo *Grammatik der slavischen Sprache in Krain, Kärnten und Steyermark ...* in *Glagolita Clozianus*, Vodnikovo *Pismenost: ali, Gramatika sa perve shole*, ki so nam jih preskenirali Američani. Tam so tudi Slomškove knjige, *Listi inu evangeliji*, Ravnikarjeve *Zgodbe svetega pisma za mlade ljudi* ipd.

http://sl.wikisource.org/wiki/Wikivir:Slovenska_leposlovna_klasika – V *Wikiviru* so bili pri projektu digitalizacije slovenske leposlovne klasike je bilo zadnje čase

digitaliziranih veliko slovenskih leposlovnih besedil. Besedilo lahko korigirate po *pdf*-predlogi, ki se nahaja ob dokumentu (v levi polovici zaslona odprite sliko dokumenta, v desni polovici pa *Wikivirovo* stran). Popravnkov so potrebna tudi druga besedila na tej strani. Prijavite se v *Wikivir*, pojdite na knjigo, ki jo želite urejati, kliknite zavihek <*uredite stran*> in se lotite dela. S prazno vrstico je treba vnesti odstavke, popraviti (ne)stičnost pri ločilih, poenotiti narekovaje in pomišljaje, razvozlati poškodovana ali narobe razbrana mesta ipd. Zgledujte se pri drugih besedilih. Objavite na *Slovlitu*, ko boste gotovi.

Izmed množice besedil je za popravljanje na projektni strani http://sl.wikisource.org/wiki/Slovenska_leposlovna_klasika naredi tudi:

http://sl.wikisource.org/wiki/Nezbrano_delo_Franceta_Pre%C5%A1erna – *Nezbrano delo Franceta Prešerna*; treba je postavljena besedila opremiti z glavo in nogo, tako kot dajejo zgled prve pesmi v vsakem razdelku.

http://sl.wikisource.org/wiki/Pisma_Franceta_Pre%C5%A1erna – Prešernovih nemških pisem ni treba pretipkavati. Na voljo je grobo prepoznano besedilo, ki čaka, da ga popravi človeška roka. — *Miran Hladnik*

Predstavljene vsebine iz *Wikivira* so del WikiProjekta *Slovenska leposlovna klasika*, namenjenega digitalizaciji in postavitvi starejših besedil slovenske književnosti. Projekt nastaja v sodelovanju s Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani.

Ne spreglejte v obratni smeri natisnjene priloge v zadnjem delu *Kronike*.

Slovenski slavistični kongres
Celovec in Pilberk 2008

Slovenščina med kulturami

Spoštovane članice in člani Slavističnega društva Slovenije,

mnogi izmed vas ste skupaj s prejšnjo številko društvene *Kronike* prejeli tudi položnico za plačilo **članarine za leto 2008**. Prosimo vas, da pri podaljševanju članstva v Slavističnem društvu Slovenije upoštevate naslednja navodila:

— Na položnico napišite svoje podatke. Če bo članarino namesto vas plačal kdo drug, naj na plačilni nalog kljub temu napiše vaše ime. To je potrebno zaradi identifikacije nakazil.

— Shranite potrdilo o plačani članarini.

— Če nameravate izkoristiti ugodnosti, ki vam jih članstvo ponuja (večina jih je naštetih v *Kroniki*, in sicer na strani s prijavnico), poravnajte članarino **čim prej**, kajti le tako si boste brez težav zagotovili ugodnosti, ki vam pripadajo s članstvom. Članarine **nikar** ne nakažite samo kakšen dan ali dva pred prireditvijo, na kateri si želite zagotoviti nižjo kotizacijo. S tem boste sebi in našemu računovodstvu prihranili veliko dela.

— **Obvestilo članom pokrajinskih društev:** Članarino lahko poravnate **ali** svojemu pokrajinskemu društvu **ali** prek položnice neposredno Slavističnemu društvu Slovenije. Članarine ne poravnajte dvakrat, saj za to ni nobene potrebe; člani pokrajinskih slavističnih društev so obenem tudi že člani osrednjega slavističnega društva. — Imate članarino pri pokrajinskem društvu že plačano, pa ste kljub temu poleti prejeli položnico od Slavističnega društva Slovenije? Prosimo, da nam to sporočite (kontakti so na strani s prijavnico), kajti podatek o vašem plačilu pokrajinskemu društvu očitno še ni prispel do nas. Položnica je v tem primeru brezpredmetna.

Zveza društev Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana

